

FRÅN HAVRE TILL KONST

Hamnmagasinet och Hallandsmodellen
Hamnmagasinet, Getakärr 3:50, Varberg.

Tillsammans med intilliggande Tullhuset utgör Hamnmagasinet kärnan i Varbergs äldre hamnmiljö. Hamnmagasinet ingår i en kulturmiljö av riksintresse och är redovisad som byggnadsklass 1, kulturhistoriskt särskild värdefull byggnad som inte får förvanskas i bevarandeprogrammet för Varbergs innerstad.

Historik

Hamnmagasinet byggdes 1874 för magasinering av spannmål. En välbärgad köpman i staden vid namn C J Börjesson var den som uppförde byggnaden. Han tjänade sin förmögenhet främst på handel med spannmål och fodervaror. Varberg var en av landets så kallade stapelstäder och hade därmed rätt att handla med utlandet. Bland annat exporterades stora mängder havre till London, där efterfrågan på hästfoder var mycket stort. Under 1860- och 1870-talen expanderade havreexporten och blev en av Varbergs viktigaste näringar.

Vem som ritade Hamnmagasinet är okänt. Arkitekturen är inspirerad av medeltida byggnadskonst, vilket ger den en borglik karaktär. Detta var vanligt under den senare delen av 1800-talet, framför allt vid formgivningen av de stora institutions- och industribyggnader som började byggas i och med industrisamhällets framväxt. Vid tidpunkten för magasinets uppförande sträckte sig hamnbassängen betydligt längre inåt framför byggnaden, vilket förklarar byggnadens placering.

Renoveringen

Målsättningen med renoveringen har varit att bevara byggnaden för framtiden utan att minska dess kulturhistoriska värde. Detta har inneburit att så mycket som möjligt av byggnadens olika delar bevarats, trots att byggnaden fått ett nytt användningsområde. Byggnadens exteriör har bevarats. Vindsplanet skulle användas som konstnärateljé och verkstäder vilket innebar att fönsteröppningar behövde göras. Två takkupor utformade på ett traditionellt vis som väl smälter in i utformningen byggdes på framsidan mot norr samt ett mindre antal liggande takfönster förlades mot baksidan, mot söder. Taket täcktes med plåt som målades svart. Fönstren, dock ej ursprungliga, målades om i en för byggnaden passande kulör. På den västra gavelfasaden uppfördes en ny tillbyggnad. På denna plats hade ett magasin funnits som revs under 1970-talet.

Byggnadens interiör har anpassats till de behov som krävdes för att ha en utställningshall, verkstäder och ateljéer. De detaljer som förknippas med ett hamnmagasin finns kvar i byggnaden, såsom rader av pelare i trä mitt i rummen och kalkputsade väggar. En säckhiss, där spannmålssäckarna hissades upp finns bevarad upp till tredje våningsplanet. Den är

avsågad vid varje våningsplan på grund av brandrisken. På de tre övre våningsplanen lades nytt trägolvl över det gamla trägolven. Ett nytt trapphus med hiss installerades mitt i huset.

Hallandsmodellen

Renoveringen av Hamnmagasinet genomfördes inom ramen för "Hallandsmodellen". Det är ett samarbete mellan länsstyrelsen, läns museet, regionala yrkeskommittén och länsarbetsnämnden. Mottot har varit, "rädda jobben", rädda hantverket, rädda husen.

Målsättningen är att rivningshotade, kulturhistoriskt värdefulla byggnader bevaras genom en utbildning i äldre, traditionell byggnadsteknik som ges till arbetslösa byggnadsarbetare. Dessa praktiserar som byggnadslärlingar i 8 månader. Kurserna genomfördes av uppdragsutbildning i Falkenberg under 1994-95. Renoveringen av Hamnmagasinet har erhållit bidrag från Boverket.

Den antikvariska kontrollen har genomförts av Hallands läns museer, Landsantikvarien, som har fotodokumenterat byggnaden före, under och efter renoveringsarbetet. Inom samma ombyggnadsprojekt ingick även en restaurering av de närliggande kallbadhuset som återställdes som det var utformat 1903.

För ytterligare information:

Hallands Läns museer, Kulturmiljövården
Tollsgatan, 302 31 Halmstad.